

Styrdokument – Samverkan och Samverkansanställningar vid SLU

Vision 2020

SLU är det ledande europeiska universitetet inom samverkan med omgivande samhälle

Övergripande mål för samverkan vid SLU

Att vetenskapligt baserad kunskap bidrar till ett uthålligt nyttjande och förvaltande av de biologiska naturresurserna

Viktiga förutsättningar för att detta skall uppnås är att:

- 1) SLU:s samverkan inom livs- och miljövetenskaper utgår från forskning, utbildning och Foma på mycket hög internationell nivå, dvs i linje med SLU:s övergripande vision.
- 2) SLU organiserar sektorsnära verksamhet i samverkan med det omgivande samhället – näringar, myndigheter, intresseorganisationer, medborgare. Verksamheten utgår från SLU:s traditionella sektorsroll för de areella näringarna, inklusive djursjukvård och hela livsmedelskedjan, men inkluderar även samhällsplanering, bioenergisektorn och en bred bioteknikindustri.
- 3) Intern samverkan mellan SLU:s fakulteter, institutioner, forskargrupper och forskare utvecklas för att kreativt och resurseffektivt tillvara olika interna synergimöjligheter.
- 4) Samverkansaktiviteter organiseras, synliggörs och integreras i forskning, utbildning och Foma.

Bakgrund

Sedan 1997 finns begreppet samverkan i högskolelagen: ”Högskolorna skall också *samverka* med det omgivande samhället *och informera* om sin verksamhet.” Högskoleförordningen anger också att bland de bedömningsgrunder som ska beaktas vid anställning av lärare finns: ”... förmåga att *samverka* med det omgivande samhället och *att informera* om forskning och utvecklingsarbete”. (HF 4 kap.15§). Det torde hitintills ha varit mindre vanligt att kravprofiler för anställningar definierat samverkan, eller att lärarförslagsnämnder lagt stor vikt vid detta vid bedömning av sökande. Den distinktion som både lag och förordning gör mellan samverkan och information skall rimligen tolkas som att samverkan innebär en mer aktiv dialog och ett direkt samarbete mellan lärosäte och omvärld. Inom högskolesektorn används ibland lite slarvigt begreppet ”tredje uppgiften” för att beskriva en ospecificerad blandning av olika slags informationsverksamhet, med inslag av samverkansaktiviteter. Detta begrepp bör utmönstras vid SLU, i synnerhet som det här kan hopblandas med Foma (Forskning, Utbildning och Foma).

SLU har som sektorsuniversitet en lång och vital tradition av samverkan med näringar och myndigheter med anknytning till jordbruk, skogsbruk, trädgårdsodling, djurhållning och

djursjukvård. Denna har efterhand utökats till samverkan med naturvårds- och miljöområdet, livsmedelskedjan, samhällsplanering, bioenergisektorn och en bred bioteknikindustri. I organiserad form har samverkan tidigare skötts via t ex särskilda statsagronom- och statsveterinärtjänster (forskare på professorsnivå), stödda av "förste konsulenter" (disputerade forskare) inom olika områden. SLU har också haft en mer direkt rådgivande verksamhet, "Konsulentavdelningen", vars medarbetare inte bedrivit egen forskning men som ansvarat både för rådgivning och en syntes och kunskapsförmedling av forskningsresultat till näringarna. Denna verksamhet är nedlagd sedan ett antal år och övriga nämnda tjänstetyper har också försvunnit. Det ömsesidiga behovet av samverkan med näringarna kvarstår dock oförändrat och SLU satsar nu därför mycket aktivt på att utveckla sin omvärldssamverkan. Utvärderingen Kvalitet och Nytt (KoN 09) pekade också mycket tydligt på omvärldens förväntningar på SLU att utöka och tydliggöra sina samverkansaktiviteter. Det tydligaste svaret på denna förväntan kommer att bli utlysandet av 20-talet anställningar där innehavarna både skall bedriva egen högkvalitativ forskning och samverka med omgivande samhälle. Ambitionen är att denna satsning både skall vara till gagn för kunskapsutvecklingen hos SLU:s intressenter och för samhället i stort. Långsiktigt skall satsningen också bidra till en förbättrad forskningsfinansiering för SLU.

Specifika samverkansmål

Samverkansaktiviteterna vid SLU skall bedrivas i överensstämmelse med de tre målområden som Högskoleverket definierat i samråd med Sveriges lärosäten (HSV 2004:38R *Högskolan samverkar*):

- samverkan för *kunskapsutveckling och tillväxt*, d v s lärosätenas medverkan i kunskaps- och innovationssystemet,

SLU:s målsättning är att nyttiggöra vetenskapliga resultat genom ömsesidig kunskapsöverföring mellan SLU och sektorsnära intressenter, genom behovsinitierade forskningsprojekt och kommersialisering av vetenskapliga upptäckter. I denna målsättning är en viktig uppgift för SLU:s forskare att identifiera och föra en kontinuerlig dialog med ämnesnära intressenter i det omgivande samhället. SLU:s forskare har också en tydlig roll som samverkanspart i rådgivning och remissyttranden inom sektorsnära verksamhet gentemot myndigheter, näringar, och allmänheten.

- samverkan för *bättre utbildning*, d v s lärosätenas dialog med det omgivande samhället kring utbildningens innehåll och dimensionering samt studenternas omvärldskontakter i utbildningen,

Genom att införa samverkan som en integrerad komponent i grund- och forskarutbildningen har SLU som målsättning att överbrygga gapet mellan universitet och näringsliv. Detta görs genom ökade kontakter med sektorsnära verksamheter, exempelvis i form av industridoktorander och examensarbeten förlagda till företag och myndigheter. Alumnverksamhet är en viktig samverkansaktivitet för SLU för att tillvarata erfarenheter och återknyta kontakter med forna studenter. Uppdragsutbildningar är ytterligare en viktig samverkansuppgift för SLU för att främja dialog och kunskapsutbyte mellan universitet och sektorsnära intressenter.

- samverkan för *demokratiutveckling*, d v s lärosätenas arbete med forskningskommunikation för folkbildning

Liksom vid övriga svenska lärosäten har SLU:s forskare här en viktig uppgift att i dialog med allmänheten förmedla den kunskap som förvärvas genom vetenskapligt arbete, t ex i publika arrangemang, medier, och populärvetenskapliga publikationer.

Dessa samverkansmål kommer att ligga till grund för SLU:s fortsatta utveckling av området. Uppbyggnaden av samverkansområdet skall dock ske med särskild hänsyn till SLU:s traditionella sektorsansvar för de areella näringarna, inklusive djursjukvård och hela livsmedelskedjan.

Samverkansorganisation

Vicerektor samverkan har av Rektor delegerats det övergripande ansvaret för SLU:s samverkan med omgivande samhälle, nationellt och internationellt, och omfattande såväl akademi och industri, som myndigheter och medborgare. Till sin hjälp har denne en samverkanskoordinator (disputerad) för det löpande operativa arbetet. Tillsammans med fakulternas fyra *prodekaner/vicedekaner med samverkansansvar* bildar dessa SLU:s Råd för Nationell och Internationell Samverkan, till vilket en representant för Foma-rådet adjungeras. Den senare ansvarar för att säkerställa kontakterna med miljöanalysprogrammets Foma-koordinatorer, vilka har viktiga roller i omvärldskontakterna, i synnerhet inom myndighetssamverkan. De fyra fakulterna har samtliga bildat *samverkansnämnder* (motsv) för att vidareutveckla samverkansarbetet på fakultetsnivå. Alla SLU:s forskare skall i lämplig omfattning samverka med omgivande samhälle. Ett särskilt ansvar vilar dock på de 20-talet innehavare av de internfinansierad samverkansanställningar som nu inrättas vid SLU. Detta sker inom ramen för SLU:s så kallade institutsuppgifter.

Samverkansanställningarna

De nya samverkansanställningarna vid SLU utgör en för Sverige unik satsning. Anställningarna inrättas som universitetslektorat med samverkansuppgifter. Detta innebär att vetenskaplig skicklighet utgör grunden, att pedagogisk skicklighet är en nödvändighet och att skicklighet inom samverkan utgör en absolut förutsättning för att komma ifråga för tjänsten. Det senare förutsätter mycket god dialogkompetens och ett stort omvärldsintresse. Innehavare av samverkanslektorat måste också ha god kännedom om angränsande forskningsområden för att kunna fungera som ”ingång” till andra delar av SLU:s verksamhet för en bredare grupp intressenter. Personerna skall även kunna agera som goda ambassadörer för hela SLU i olika externa sammanhang. Detta förutsätter kunskap och intresse för SLU:s breda verksamhet inom de biologiska naturresurserna.

Tyngdpunkten i dessa anställningar ligger på att utveckla samverkansprocesser som blir väl integrerade i institutionens/ämnesområdets forskning och undervisning. Innehavaren förväntas bedriva statsanslagsfinansierad samverkan till 50 % av sin tid. Innehavarna skall till 50 % bedriva egen kvalificerad forskning och till 50 % bedriva statsanslagsfinansierad samverkan där intressentnära forskning kan utgöra en del. Undervisning ingår naturligt men skall inte omfatta mer än 20 % av arbetstiden. Denna kan anknyta till både forskningsdelen och samverkansdelen, vars respektive omfattning då minskas i motsvarande mån. Kommunikation med det omgivande samhället är del av samverkansuppdraget och kommer ibland att ha formen av rena undervisningsuppdrag. Det tar en viss tid att utveckla en gedigen meritportfölj inom samverkansområdet. Flera av de kvalificerade sökande kan därför redan ha uppnått docentkompetens. Några bland dessa har säkert också sådana vetenskapliga meriter att de relativt snart kan befordras till professor.

Fakulteterna har efter genomgång av institutionernas pågående samverkansaktiviteter föreslagit ämnesinriktningarna för anställningarna. Inriktningarna har sedan efter samordning godkänts av universitetsledningen.

Anställningarna utlyses i en gemensam utlysningssomgång för att nå maximal uppmärksamhet från potentiella sökande, SLU:s direkta intressenter och samhället i stort. Respektive fakultetsnämnd fattar beslut om lämplig institutionsplacering, fakulteternas lärarförslagsnämnder bedömer de sökande (se anvisningar nedan) och berörda prefekter fattar slutgiltigt besked om innehavare.

Det bör observeras att endast samverkansdelen av anställningarna, d v s 50 %, är statsanslagsfinansierad. Den andra halvan måste därför kunna finansieras från respektive institutions statsanslag, eller med innehavarens externa forskningsanslag.

Rådet för Nationell och Internationell Samverkan kommer att utarbeta kriterier och löpande låta utvärdera hur väl samverkansuppdraget utförs.

För att gemensamt utveckla området över hela SLU kommer Vicerektor för samverkan att ordna årliga ”samverkanskonferenser” för samtliga innehavare av samverkanslektorat. De personer som redan sedan tidigare innehar samverkanstjänst som t ex fältentomolog eller fältpatolog kommer att medverka vid konferenserna som betydelsefulla erfarenhetsförmedlare och förebilder.

Anställningsförfarande

Anställningsordningen för SLU av den 17 december 2009 reglerar förfarandet vid anställning som lektor, bl a anges att *vid anställning av lektorer skall yttrande inhämtas från två sakkunniga*. Vid bedömning av sökande till samverkanslektorat skall yttrande inhämtas från två vetenskapligt ämnessakkunniga med god kännedom om samverkansområdet.

I anställningsordningen står dessutom att:

Vid anställning av professorer och lektorer ska vikt fästas vid förmågan att samverka med det omgivande samhället och att informera om forskning och utvecklingsarbete.

Vägledande för bedömningen ska vara

- att sökanden medverkat i att sprida kännedom om högskolans verksamhet och om kunskap som vunnits vid högskolan,
- att sökanden underlättat nyttiggörandet av sådan kunskap, samt
- att sökanden på annat sätt främjat högskolans dialoger, kontakter och samverkan med samhällslivet i övrigt.

Denna del kommer naturligt att tillmätas en mycket större vikt vid bedömning av sökande till de särskilda samverkanslektoraten (se riktlinjer för bedömning nedan).

Behörighet för universitetslektorat med arbetsuppgifter inom samverkan har den som

1. avlagt doktorsexamen, eller har motsvarande vetenskaplig kompetens eller har någon annan yrkesskicklighet som är av betydelse med hänsyn till anställningens ämnesinnehåll och de arbetsuppgifter som skall ingå i anställningen,
2. genomgått högskolepedagogisk utbildning eller på annat sätt förvärvat motsvarande kunskaper,
3. visat pedagogisk skicklighet,
4. visat skicklighet i samverkan samt
5. visat god förmåga att skriftligen och muntligen kommunicera på svenska och engelska

Den som inte har sådan behörighet som sägs i punkt 2 ovan skall ändå anses behörig om anställningens ämnesinnehåll föranleder det eller det annars finns särskilda skäl.

Arbetsuppgifterna innebär omfattande kontakter med både svenska intressenter och det internationella vetenskapssamhället. Goda kunskaper i både svenska och engelska utgör därför ett ytterligare behörighetskrav.

Lika stor omsorg skall ägnas prövningen av skickligheten i samverkan och pedagogisk skicklighet som av den vetenskapliga skickligheten.

Bedömningsgrunder för Universitetslektorat med arbetsuppgifter inom samverkan

Vid urval bland behöriga sökande kommer mycket stor vikt att fästas vid skicklighet i samverkansuppgiften och vetenskaplig skicklighet.

Stor vikt kommer också att fästas vid pedagogisk skicklighet.

Därutöver kommer vikt att fästas vid administrativ skicklighet av betydelse för anställningens ämnesinnehåll och arbetsuppgifter, samt vid skicklighet att utveckla och leda verksamhet och personal vid högskolan.

Vid bedömning av den vetenskapliga skickligheten kommer särskild vikt att läggas vid forskningsmeriter inom området X(X) (normala rutiner).

Vid bedömning av den pedagogiska skickligheten kommer särskild vikt att läggas vid undervisningsmeriter inom området X(Y) (normala rutiner).

Vid bedömning av skicklighet i samverkan kommer vikt att läggas vid dokumenterade meriter från följande tre samverkansområden, i första hand avseende samverkan av särskild vikt för området X(Z):

Samverkan för kunskapsutveckling och tillväxt, t ex:

- förtrogenhet med respektive sektor
- utveckling av beslutsstöd för näring och myndigheter

expertroll för myndigheter
beviljade bidragsmedel av samverkanskaraktär
aktivt deltagande i partsammansatta/-drivna FoU-projekt
fort- och vidareutbildning för sektor
innovations/kommersialiseringsarbete

Samverkan för bättre utbildning, t ex:

produktion av undervisningsmaterial baserat på forskning och sektorskunskap
arrangerade/ deltagande i avnämningar
främjande av studenters omvärldskontakt

Samverkan för demokratiutveckling, t ex:

populärvetenskaplig produktion
deltagande som expert i media
arrangerat publika evenemang inom området

Exempel på indikatorer på skicklighet i samverkan

Skicklighet i:

samverkan för kunskapsutveckling och tillväxt visas genom t ex ett långvarigt forsknings-samarbete med sektorn/näringslivet, industridoktorander, industriforskare, licensierade patent, underlagsdokument för myndighetspolicy, deltagande i branschorganisationer/industriella referensgrupper/myndigheters vetenskapliga råd, anordnade av fortbildning och vidareutbildning för sektor, näringsliv och myndigheter, författande av undervisningsmaterial för externt bruk,

samverkan för bättre utbildning visas t ex genom handledning av intressentnära examensarbeten, anordnande av studiebesök, inbjudan av externa gästföreläsare, kontakt med utbildnings-avnämare, kontaktverksamhet med alumner,...

samverkan för demokratiutveckling visas t ex genom medverkan i folkbildningsarbete, kontakter forskare/folkvalda, populärvetenskaplig verksamhet i olika kanaler och arenor, framställning av vetenskapligt beslutsunderlag, deltagande i den offentliga debatten i utbildnings- och forskningsfrågor,.....